

Příklad 2. Uvažujme v $\mathbb{R}^5$ vektory $v_1 = (1, 2, 1, 0, 1)$, $v_2 = (2, -1, 0, 1, 1)$, $v_3 = (1, -3, -1, 1, 0)$ a $u = (1, 7, 3, -1, 2)$. Zjistěte, zda vektor u leží v lineárním obalu $[v_1, v_2, v_3]$.

$$u \in [v_1, v_2, v_3] \Leftrightarrow \exists a_1, a_2, a_3 \in \mathbb{R}$$

$$a_1 \cdot v_1 + a_2 \cdot v_2 + a_3 \cdot v_3 = u$$

$$\{a_1 v_1 + a_2 v_2 + a_3 v_3 \mid a_1, a_2, a_3 \in \mathbb{R}\}$$

Hledáme $a_1, a_2, a_3 \in \mathbb{R}$ tak, aby

$$a_1 \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} + a_2 \cdot \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ 0 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix} + a_3 \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ -3 \\ -1 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 7 \\ 3 \\ -1 \\ 2 \end{pmatrix}$$

$$\left(\begin{array}{ccc|c} v_1 & v_2 & v_3 & u \end{array} \right) = \begin{pmatrix} a_1 & a_2 & a_3 & \\ 1 & 2 & 1 & 1 \\ 2 & -1 & -3 & 7 \\ 1 & 0 & -1 & 3 \\ 0 & 1 & 1 & -1 \\ 1 & 1 & 0 & 2 \end{pmatrix} \sim$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 1 & 1 \\ 0 & -5 & 5 & 5 \\ 0 & 2 & 2 & -2 \\ 0 & 1 & 1 & -1 \\ 0 & 1 & 1 & -1 \end{pmatrix} \begin{array}{l} R_2 - 2 \cdot R_1 \\ R_1 - R_3 \\ R_1 - R_5 \end{array}$$

$$\Rightarrow a_1 \cdot 1 + a_2 \cdot 1 + a_3 \cdot 0 = 2$$

$$\sim \begin{pmatrix} 1 & 2 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 1 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \Rightarrow$$

↑
parameter

$\Rightarrow$ systém má řešení $\Rightarrow u \in [v_1, v_2, v_3]$
(nie je riadok (0...0|c≠0))

Příklad 3. V prostoru $\mathbb{R}_3[x]$ zjistěte, zda polynom $1 + 3x + 5x^2 + 10x^3$ leží v lineárním obalu

$$[\underbrace{1 + x + 2x^2 - x^3}_{P_1(x)}, \underbrace{1 + 2x + x^3}_{P_2(x)}, \underbrace{1 + x + 3x^2 - x^3}_{P_3(x)}, \underbrace{2 + 2x + 4x^2 + 5x^3}_{P_4(x)}].$$

Pokud ano, napište ho jako konkrétní lineární kombinaci daných polynomů.

Řešení. $(-10, 2, 7, 1)$

□

$$P(x) \in \langle P_1(x), P_2(x), P_3(x), P_4(x) \rangle \Leftrightarrow \exists a_1, a_2, a_3, a_4 \in \mathbb{R} : p(x) = a_1 \cdot p_1(x) + a_2 \cdot p_2(x) + a_3 \cdot p_3(x) + a_4 \cdot p_4(x).$$

$$a_1 \cdot (1 + x + 2x^2 - x^3) + a_2 \cdot (1 + 2x + x^3) + a_3 \cdot (1 + x + 3x^2 - x^3) + a_4 \cdot (2 + 2x + 4x^2 + 5x^3) = 1 + 3x + 5x^2 + 10x^3$$

$$\begin{array}{l} x^0 \\ x^1 \\ x^2 \\ x^3 \end{array} \begin{array}{c} a_1 \quad a_2 \quad a_3 \quad a_4 \\ \left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 1 & 2 & 1 \\ 1 & 2 & 1 & 2 & 3 \\ 2 & 0 & 3 & 4 & 5 \\ -1 & 1 & -1 & 5 & 10 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 1 & 2 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & -2 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 2 & 0 & 7 & 11 \end{array} \right) \begin{array}{l} R_2 - R_1 \\ R_3 - 2 \cdot R_1 \\ R_4 + R_1 \end{array} \sim \left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 1 & 2 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 7 \\ 0 & 0 & 1 & 7 & 14 \end{array} \right) \begin{array}{l} \\ \\ 2 \cdot R_2 + R_3 \\ R_3 + R_4 \end{array} \sim \left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 1 & 2 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 7 \\ 0 & 0 & 0 & 7 & 7 \end{array} \right)$$

$$\sim \begin{array}{c} a_1 \quad a_2 \quad a_3 \quad a_4 \\ \left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 0 & 0 & 0 & -10 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 7 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 1 \end{array} \right) \end{array}$$

$$1 + 3x + 5x^2 + 10x^3 = -10 \cdot p_1(x) + 2 \cdot p_2(x) + 7 \cdot p_3(x) + 1 \cdot p_4(x).$$

Ověříme, že rovnost platí např. pro koeficient při x^2 .

$$5 \stackrel{?}{=} (-10) \cdot 2 + 2 \cdot 0 + 7 \cdot 3 + 1 \cdot 4 = 5 \quad \checkmark$$

Příklad 4. Podprostor U v $\mathbb{R}^5$ je množinou všech řešení homogenní soustavy rovnic

$$2x_1 - 3x_2 + 4x_3 - 8x_4 + x_5 = 0$$

$$x_1 + 2x_2 - 3x_3 + x_4 + 5x_5 = 0$$

Napište jej jako lineární obal několika vektorů.

$$U = \left\{ (x_1, x_2, x_3, x_4, x_5) \in \mathbb{R}^5 \mid \underbrace{\begin{pmatrix} 2 & -3 & 4 & -8 & 1 \\ 1 & 2 & -3 & 1 & 5 \end{pmatrix}}_A \cdot \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \\ x_5 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \right\}$$

Typické podprostor v $\mathbb{R}^n$:
 $U = \{ X \in \mathbb{R}^n \mid AX = 0 \}$
 (ŘEŠENÍ SYSTAV ROVIC)

Potřebné vektory získáme vyřešením soustavy:

$$\begin{pmatrix} 2 & -3 & 4 & -8 & 1 \\ 1 & 2 & -3 & 1 & 5 \end{pmatrix} \sim \begin{pmatrix} x_1 & x_2 & x_3 & x_4 & x_5 \\ 1 & 2 & -3 & 1 & 5 \\ 0 & -7 & 10 & -10 & -9 \end{pmatrix}$$

↑
dele 7

$$x_5 = 7t \in \mathbb{R}$$

$$x_4 = 7s \in \mathbb{R}$$

$$x_3 = 7p \in \mathbb{R}$$

$$x_2 = -9t - 10s + 10p$$

$$x_1 = -35t - 7s + 21p + 18t + 20s - 20p$$

$$= -17t + 13s + p$$

$$\begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \\ x_5 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 17t + 13s + p \\ -9t - 10s + 10p \\ 7p \\ 7s \\ 7t \end{pmatrix} = t \cdot \underbrace{\begin{pmatrix} -17 \\ -9 \\ 0 \\ 0 \\ 7 \end{pmatrix}}_{v_1} + s \cdot \underbrace{\begin{pmatrix} 13 \\ -10 \\ 0 \\ 7 \\ 0 \end{pmatrix}}_{v_2} + p \cdot \underbrace{\begin{pmatrix} 1 \\ 10 \\ 7 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}}_{v_3}$$

$$t, s, p \in \mathbb{R} \quad \text{libovolně}$$

$$U = [v_1, v_2, v_3]$$

Příklad 5. Rozhodněte, zda platí:

(a) $[(4, 0, -2, 6), (2, 1, -2, 3), (3, 1, -2, 4)] = \mathbb{R}^4$,

(b) $[(1, -1, 0, 2), (2, 2, -1, 3), (0, 1, 1, 0), (2, 1, -2, 3), (3, 1, -2, 4)] = \mathbb{R}^4$.

a) Nechť $\begin{pmatrix} a \\ b \\ c \\ d \end{pmatrix} \in \mathbb{R}^4$ libovolně. Zjistíme, či $\exists a_1, a_2, a_3 \in \mathbb{R}$ tak, že $a_1 \cdot v_1 + a_2 \cdot v_2 + a_3 \cdot v_3 = \begin{pmatrix} a \\ b \\ c \\ d \end{pmatrix}$

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 4 & 2 & 3 & a \\ 0 & 1 & 1 & b \\ -2 & -2 & -2 & c \\ 6 & 3 & 4 & d \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 1 & c/2 \\ 0 & 1 & 1 & b \\ 0 & -2 & -1 & 2c+a \\ 0 & -3 & -2 & 3c+d \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 1 & c/2 \\ 0 & 1 & 1 & b \\ 0 & 0 & 1 & 2b+2c+a \\ 0 & 0 & 1 & 3b+3c+d \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 1 & c/2 \\ 0 & 1 & 1 & b \\ 0 & 0 & 1 & 2b+2c+a \\ 0 & 0 & 0 & b+c+d-a \end{array} \right)$$

↑
není řešení $\Leftrightarrow$
 $b+c+d-a \neq 0$

Zvolte např. $\begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \in \mathbb{R}^4$, potom $\forall a_1, a_2, a_3 \in \mathbb{R}$ je

$$a_1 \cdot v_1 + a_2 \cdot v_2 + a_3 \cdot v_3 \neq \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix}$$

(c) $Z = \{f: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R} \mid f(n+1) = f(n) + f(n-1)\} \subset \{f: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}\}$.

MNOŽINA POSTUPNOSTÍ REKURZIVNĚ

Operácie $+$, $\cdot$ na $\{f: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}\}$ sú definované "po zložkách":

$f, g: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}$, potom postupnosť $f+g: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}$ je definovaná $(f+g)(n) = f(n) + g(n) \quad \forall n \in \mathbb{N}$
 $a \in \mathbb{R}$, potom postupnosť $a \cdot f: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}$ je definovaná $(a \cdot f)(n) = a \cdot f(n) \quad \forall n \in \mathbb{N}$.

Pozn.: Je možné si tento vektorový priestor predstaviť ako:

$$\begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \\ \vdots \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ b_3 \\ \vdots \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a_1 + b_1 \\ a_2 + b_2 \\ a_3 + b_3 \\ \vdots \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} (f+g)(1) \\ (f+g)(2) \\ (f+g)(3) \\ \vdots \end{pmatrix}, \text{ kde } \begin{pmatrix} f(1) \\ f(2) \\ f(3) \\ \vdots \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \\ \vdots \end{pmatrix} \quad \text{a} \quad \begin{pmatrix} g(1) \\ g(2) \\ g(3) \\ \vdots \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ b_3 \\ \vdots \end{pmatrix}$$

$$a \cdot \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \\ \vdots \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a \cdot a_1 \\ a \cdot a_2 \\ a \cdot a_3 \\ \vdots \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a \cdot f(1) \\ a \cdot f(2) \\ a \cdot f(3) \\ \vdots \end{pmatrix}.$$

Ukážeme, že $Z \subseteq \{f: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}\}$ je vektorový podpriestor nad $\mathbb{R}$.

$Z \neq \emptyset$ pretože nulová postupnosť $\in Z$ t.j. $0(n+1) = 0$
 $0(n+1) + 0(n+1) = 0+0=0$

(1) predpoklad:

$f, g \in Z$
 t.j. $f(n+1) = f(n) + f(n-1)$
 $g(n+1) = g(n) + g(n-1)$

Platí $f+g \in Z$?

Potrebyjme ukázať, že $(f+g)(n+1) = (f+g)(n) + (f+g)(n-1)$.

Postupne $(f+g)(n+1) \stackrel{\text{def } +}{=} f(n+1) + g(n+1) \stackrel{\text{predpoklad}}{=} [f(n) + f(n-1)] + [g(n) + g(n-1)]$

$(f+g)(n) + (f+g)(n-1) \stackrel{\text{def } +}{=} [f(n) + g(n)] + [f(n-1) + g(n-1)] \stackrel{\text{komutativita } + \text{ v } \mathbb{R}}{=} [f(n) + f(n-1)] + [g(n) + g(n-1)]$

Ukázali sme, že $(f+g)(n+1) = (f+g)(n) + (f+g)(n-1)$.

Teda $\forall f, g \in Z \Rightarrow f+g \in Z$.

(2) predpoklad:

$f \in Z$
 $a \in \mathbb{R}$
 t.j. $f(n+1) = f(n) + f(n-1)$

Platí $a \cdot f \in Z$?

Potrebyjme ukázať, že $(a \cdot f)(n+1) = (a \cdot f)(n) + (a \cdot f)(n-1)$.

Postupne $(a \cdot f)(n+1) \stackrel{\text{def}}{=} a \cdot f(n+1) \stackrel{\text{predpoklad}}{=} a \cdot [f(n) + f(n-1)]$

$(a \cdot f)(n) + (a \cdot f)(n-1) \stackrel{\text{def}}{=} a \cdot f(n) + a \cdot f(n-1)$

Ukázali sme, že $(a \cdot f)(n+1) = (a \cdot f)(n) + (a \cdot f)(n-1)$.

Teda $\forall a \in \mathbb{R} \forall f \in Z \Rightarrow a \cdot f \in Z$.

Generátor Z.

Vidíme, že $f(n+1)$ závisí na $f(n), f(n-1)$ předz. Teda hodnoty $f(1), f(2)$ je možné zvolit libovolně a ostatně se odvodí z nich. Proto generátor Z se napr. funkce $\varphi_1: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{K}$

$$\begin{cases} \varphi_1(1) = 1 \\ \varphi_1(2) = 0 \end{cases}$$

a ostatně hodnoty

$$\text{je dáné} \\ \varphi_1(n+1) = \varphi_1(n) + \varphi_1(n-1).$$

* $\varphi_2: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{K}$

$$\begin{cases} \varphi_2(1) = 0 \\ \varphi_2(2) = 1 \end{cases}$$

a ostatně hodnoty platí z
 $\varphi_2(n+1) = \varphi_2(n) + \varphi_2(n-1)$

Nechť $f: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{K}$ je libovolná a dále najít $a_1, a_2 \in \mathbb{K}$ tak, že

$$\begin{pmatrix} f(1) \\ f(2) \\ \vdots \\ f(n+1) \end{pmatrix} = a_1 \begin{pmatrix} \varphi_1(1) \\ \varphi_1(2) \\ \vdots \\ \varphi_1(n+1) \end{pmatrix} + a_2 \begin{pmatrix} \varphi_2(1) \\ \varphi_2(2) \\ \vdots \\ \varphi_2(n+1) \end{pmatrix} = a_1 \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ * \\ \vdots \end{pmatrix} + a_2 \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ * \\ \vdots \end{pmatrix}$$

Platí rovnice

$$\left. \begin{aligned} f(1) &= a_1 \cdot 1 + a_2 \cdot 0 = a_1 \\ f(2) &= a_1 \cdot 0 + a_2 \cdot 1 = a_2 \end{aligned} \right\} \text{bizobý- kdek indukce.}$$

Ostatně rovnost ukážeme indukcí: Nechť $f(n-1) = a_1 \cdot \varphi_1(n-1) + a_2 \cdot \varphi_2(n-1)$
 $f(n) = a_1 \cdot \varphi_1(n) + a_2 \cdot \varphi_2(n)$, potom platí

$$\begin{aligned} f(n+1) &= f(n) + f(n-1) = (a_1 \cdot \varphi_1(n) + a_2 \cdot \varphi_2(n)) + (a_1 \cdot \varphi_1(n-1) + a_2 \cdot \varphi_2(n-1)) \\ &= a_1 \cdot (\varphi_1(n) + \varphi_1(n-1)) + a_2 \cdot (\varphi_2(n) + \varphi_2(n-1)) = \underbrace{a_1}_{\varphi_1} \cdot \varphi_1(n+1) + \underbrace{a_2}_{\varphi_2} \cdot \varphi_2(n+1) \end{aligned}$$

Teda $Z = [\varphi_1, \varphi_2]$.